

SZÉKELYSÉG

POLITIKAI, KÖZGAZDASÁGI ÉS SZÉPIRODALMI VEGYESTARTALMU HETILAP

Előfizetési árak:		Szerkesztőség és kiadóhivatal:	
Egész évre	8 korona.	Dr. Gaal Endre lakásán (Pototzky-ház, Csikszereida), hová a lap szellemi részét illető közlemények, előfizetési díjak stb. küldendők. Hirdetési díjak előre fizetendők.	
Felévre	4 korona.		
Negyedévre	2 korona.		
Egyes szám ára 16 fillér.			
Felcélós szerkesztő		Megjelenik minden vasárnap	
DR. GAAL ENDRE.		Kéziratok nem adatnak vissza.	

A kijáras.

A Latkóczy-féle csunya kereskedés után sok szó esett arról, hogy a kijárasok mindenfajta korlátozások, nemcsak azért, hogy egyáltalában meg nem engedhető a befolyásolás, hanem főleg azért, hogy a közhivatalnokai kar iránt immár megegyező bizalom lehetőleg restauráltassék, az önálló a független gondolkodás erősbitessék és a hivatalok az állandó zaklatásoktól mentesíttessenek.

Hát ez igazán megbecsülendő törekvés, de miután minden időknél megvoltak és meg is lesznek a maguk dona ferentes Danosai, mégis jó ezt a kérdést a maga értékében tárgyalni, mert előre bocsátva azt, hogy Magyarország hivatalnokai egytől-egyetig tisztakezű jellemes emberek és a megvesztegetésnek még csak gondolata sem fer hozzájuk, meg ha az ismeretes miniszteri vállvergetés nem volna is: ebben a valóságban légmentes elzárásban mi eredménye lenne ténykedéseiknek? Vajon a miniszter az ő eloadójával, jogi, műszaki, pénzügyi gazdasági véleményeivel nem volna-e kitéve naponként azoknak a helyrehozhatatlan botlásoknak, melyek az igazság, a szükség és a célszerűséget a méltányosság palástja alatt néha bizony a botrányosságig megtámadják. Sokan hiszik magukról az általános tudást s a miniszterium egy pár embere mindenható elkapottságában azt alkalmazni is szokta, de ez a sajnálatos önhitség egyiknél egy szűzi magyarfaj munkatárságának fejlesztésében immár szomorú példák-

ban mutatta be magát, a másikkal pedig a kézműipart és a közforgalmat tette sablonos ostobasággá.

Hát bizony egy miniszterium összes alkalmazottaival nem bír elég ismerettel arra nézve, hogy a közérdek minden kívánalmainak a központból telhessen eleget, nem, mert ezek a közérdekek rendszeresen időszakos változásban vannak s ami tegnap jó volt, lehet, hogy ma már szükségtelen, nemcsak hanem ezek a közérdekek vidékenként szoktak kiforni, a viszonyokhoz alkalmazkodni s ki mondhatja el magáról, hogy azokat állandóan ismeri? Tehát már csak így általánosságban is a merev elzárkozás képtelen eredményekkel járhat. Innen van, hogy a józan felfogás egész határozottsággal tiltakozhatik alkalmazása ellen. Emellett pedig korunkban az emberi jogoknak nemcsak védelme, hanem követelése kiterjesztése lépett előtérbe és pedig előtérbe lépett az egész arevonalon. Ezzel az erőssé hahammal szemben, hogy védi meg magát, minő okokkal védi meg magát az elzárkozás a kijáras szintelen cége alatt? az értsek meg azok, kik az emberi felfogás relativ természetét nem ismerik.

És ha már általános nézpontról nem törölhető el a tájékoztatás, a felvilágosítás vagy akármi más néven neveződik el a kijáras, annál kevésbé törölhető az el, ha speciális esetekre alkalmazzuk. Vegyük csak fel az igazságszolgáltatást. Nem serdülnek meg senkit, száduékunkban nincs a vonatkoztatás, de bátran kimondjuk, hogy Magyarországon az igazságszol-

gáltatás még oly gyenge lábón nem állott mint most. Nem az eljáró bíróságok hibájából, mert hiszen azok mind arra képzett emberekből állnak, mind iróznak még csak gyanútól is a részrehajlásnak, hanem a rendszer miatt. És ezen nem is lehet csodálkozni, ha meggondoljuk, hogy a törvényhozásnál a vezető elemek minő jogtudósokból állanak.

Az első bíróságok túlterhelve vannak, a mégis tulságos sommás eljárás közben némely bonyolultabb esetekben a dolog mélyére nem férközhetnek és ebből keletkeznek azok a fájó jogi sérelmek, melyek a felelvteltek korlátozása miatt a hitet a bizalmat megintatják, mely többé helyre nem hozható.

Annak a kis embernek az ő 100 vagy 200 koronája több mint a gazdagok sok ezere, de a korlátozásban mégis úgy tűnik fel, hogy a Táblák és a Kuria a gazdag, a vagyonos osztály érdekeit szolgálják. Aztán a táblai és kuriai felülvizsgálat módot nyújt ugyan az ügyvédi képviselőre, ám de ezek csak a nagyobb substratumu perekre alkalmazhatók és természetükkel fogva annyira költségesek, hogy ismét csak a vagyonosabb osztály szolgálatában állanak ez oldalon is. Ily esetekben tenát a felvilágosítás a tájékoztatás még sem írható egy rovathoz a kijárasal, mert a rendes perek kivételével a tényállás nincs papíron, azt pedig a legkisebb részleteiben is ismernie kell a bírónak. A felelvtel tehát nem volna korlátozandó, hanem ha másképp nem áll módjában az országnak, a szerte-

len és ami viszonyainak keretébe soha be nem illeszhető esküdtzéki intézmény költségein állítandók lennének párhuzamos tanácsok, ha ugyan szükség volna a mostani felsőbb bírósági láblógatás mellett, de ez a mostani rendszer a jogbiztonság iránti hitet megfojtja az embereken.

Hozhatnánk fel példát, hogy a tényállás félreismeréséből egyik felsőbb bíróság 3-4 rendű kérdéssel gyilkolta le a pert világos szerződéssel szemben, amely további felelvtelével bizonyára megkorrigálható lett volna, de az ut el lévén zárva, most a szertelen politikai boszuállásra támaszkodik a felfogás.

Nem száduékunk a szennyes kijáras védelembé venni, ezt a sajtó már egyhangulag elítelte, mint legalább társadalmilag üldözendő sötét bünt, de hogy ha pl. a közigazgatásnál szorgalmazunk egy ügyet, s kérjük, hogy a sablonos sorrendből kiemeltessek, mert hanem egyik gyűléstől a másikig értéktelenné válik, vagy ha egy bíróság előadóját világoztjuk fel a tények elferdítése felől: még sem eshetik a kijáras fogalma alá.

Szép az az önállóság, hanem akkor a hivatalnok ne érintkezék a külvilággal, mert másképp ki nem kerülheti az interjút s vagy enged e felvilágosításnak, vagy pedig a „csak azért is” elvénél fogva boszút áll. Ezek a paraziták ugyan kevesen vannak, de mégis vannak s inkább semmi-süljön meg az egész ideál, mint sem azok elszaparodjanak.

Nekünk a közigazgatási tisztviselők úgy mint a bíróságok bizalma-

A „SZÉKELYSÉG” TÁRCÁJA.

A genialitásról.

A „Székelység” eredeti tárcája.

Írta: Triebler Sári.

Az emberi élet javait a régi bölcsék három csoportba sorolták: a külső, a lelki és a testi javak csoportjába.

A külső javak az ember személyiségéből — ugymint: a testi előnyök, egészség, szépség, műveltség s ezek együttes ápolásából áll, — ide lehet még számítani, azt is, ami az ember tulajdonát, vagyonát képezi, — s melynek segítségével az előbbi javakat tényleg ápolni és fejleszteni lehet; éppen ezért a külső és testi javakat össze is foglalhatjuk.

A legfontosabb és harmadik csoport pedig az — ami az emberben önmagában van, ami az embert azzá teszi ami — tehát az egyénisége.

Mert sokkal fontosabb boldogságunkat illetőleg az, ami önmagunkból való, mint az ami dolgokból ered.

Ez pedig azért van, mert önmagától soha nem válik el az ember. Egyénisége állandóan és mindenüvé elkíséri, mindenben nyomott hagy, amit átél.

A jóban, mint rosszban — mindenben és mindenütt — elsősorban magát élvezzi az ember; — úgy a fizikai, mint a szellemi élvezeteknél.

Eppen ezért az egyéniség az egyedüli közvetlen eszköz az ember boldogságára és jólétére.

Az emberek egyénisége, — tehát boldogsága is, a hány — annyiféle.

Különböző egyéniségeket más és más boldogít, — másképp gondolkoznak, mint éreznek.

A legtöbbet érez és gondol, a legtöbbet el át, a legtöbbet cselekszik a genialis egyéniség.

De mit értünk genialis egyéniség alatt? és milyenek egy genialis ember érzelmei, tettei és gondolatai?

A genialis ember magas célt keres, azt akarja elérni — még pedig olyan magas célt, — melynek eredményével az emberek egy nagyobb csoportját boldogíthatja.

Nem elég egy genialis érzés egyedül, nem elég egy genialis gondolatvilág, legyen az bármily gazdag, virágzó és bármily csillogó, hanem az ezekből kitolyó cselekvés a fő.

Mert mit érne a genialitás, ha a kivétel elmaradna? Mennyit veszítene a tudomány, a művészet s a kultúra? A felfedezések terén mennyi hátramaradás lenne?

Évszázadok alatt mennyit képes produkálni a genialitás és milyen magaslatot érhet el?

Természetes, hogy a genialitásnál nem elég maga a gondolat, — hanem technikai eszközök is szükségesek annak kiviteléhez.

Ez fontos mozzanata a dolognak. A genialis ember benyomásai mások, mint egy sablonszerű embernél. Érzelmeinek nianszai sokkal változatosabbak, sokkal különbözőbbek.

Ő érzelmeinek hamarabb keres kifejezést — s ezek sokfélesége szerint állnak elő a különböző művek.

S ha tehetségei még nincsenek a kifejelettség azon fokán, hogy egy-egy ilyen benyomást művészi formába öntsön, akkor legalább is egy nemesebb tette kényszeríti.

A legkülönösebb tereken, melyen a genialitás mozog, az eredetiség szintén egy fő tényező. Habár fordítva nem lehetne azt állítani, hogy az eredetiség a genialis lényegét képezi.

Mert sok eredeti dolog van, ami még nem genialis.

Hányszor eredeti egy együgyű paraszt ember az ő mondásaival, vagy nezeeteivel és a gyermekek föllogásaikkal, de azért genialisnak nem mondhatók. Legfőntebb érdekesek.

A genialis lényege a szorgalom és a tudáson is alapszik, mert készen nem alapszik semmi, ha valamiben mesterek akarunk lenni, küzdjünk és dolgozzunk, teremtsük meg ami nincs.

Tehát nemcsak a gyengébb tehetségűeknél szükségszerű a szorgalom, habár ezeknél annak nagyobb fokára volna szükség.

A genialis embereknek megvan az a kiváltságuk, hogy megbocsájtsuk nekik oly dolgok elfelejtését, melyet könnyűségükkel fogva egy iskolás gyermeknek kell tudnia. Mert a genialitás nem egyéb, mint hajlam, hogy a minket körülvevő, a minket érintő és a kínálkozó eszközök ügyes felhasználása által valami szépet létrehozunk.

Igaz, hogy ezen munkában sok lelki haszon, sok nekülözésen kell keresztül esnünk. S azért ha egy genialis emberben nincs nemes szenvedély, akkor a lelki erő hamarabb megáll, akkor nincs ami hajtsa ami ösztökélye és nincs bátorság az akadályokkal szembezálni, melyet az ostobaság, irigység, a gyűlölet és maga az élet clenk gördit.

Hogy küzdhetne volna magát fel az a sok nagy ember arra a polcra — ha szenvedélyük nem lett volna erősebb, mint a sok akadály, melyen keresztül kellett gázolniok.

Ez az erőszakos törekvés már a gyermekkorban is nyilvánul és a vérmérséklet is nagy befolyással van rája.

A tette kész egyéniségek a szép és igaz iránti hajlamaikat felhasználják — s történejk az bármilyen áron.

Szenvedélyük tüzet azok lángjával táplálják s ezt bővítik és mindig tovább fejlesztik.

Ha azonban az alkotó tehetség hiányzik akkor nem léphetik túl azon határt, mely a tulajdonképpeni genialitáshoz vezet, hanem csak rajongók és dilettánsok maradnak.

A genialis gondolat egy véletlen, egy önkénytelen valami, azt nem lehet akarni, az a szellemben rejlik.

Nem csekély befolyással van rá a jellemképzés, a nevelés és életmód, és a különböző benyomások.

Figyeljük meg például az emberekhez való viszonyát.

Milyen nehéz az elfogultság, előítélet, megaláztatás és elnyomatás dacára a genialitásnak megélni. Pedig alig-alig akad genialis ember, aki nem találkozik lépten nyomon gunnyal, irigységgel. Mert mint rohan meg leghamarabb az emberek? mit ítélnék meg legelőször? ami új, ami uttörő, ami a csekély intelligenciával bírónak megközelíthetetlen, ami genialis.

És minél jobban tér el egy-egy genialis idea a tömeg nézetétől, annál erősebb jellemre lesz szüksége az illetőnek, hogy a nehéz harcot kibírja állani.

Ezzel szemben úgy szoktak okoskodni, hogy egy igazi genie minden körülmény között utat tör magának és megelégedezik arról, hogy a külső behatások és állapotok milyen nyomasztólag hathatnak.

A genialis gondolatnak, érzésnek értékét nagyban emeli az, hogy majdnem minden esetben esztetikus, a tudományban a művészetben, sőt a köznapi életben is.

A genialis embereknél az egyes személyek vagy tárgyak iránti szeretetreméltó elmejedés rendszeren szenvedélyükké válik.

Ilyen emberek mindent képesek ideálizálni. A természetet megfigyelve, a mások

saink, érettnök vannak, s már csak ennél a viszonynál fogva sem vagyunk elvárhatóak tőlük, mert az elkülönítésben értéktelenné válnak reánk nézve.

A jövő képe.

Vérző és fájó seb ami testünkön az az indolencia, amit vármegyénk némely községének előjárósága a tanúgygyel szemben tanusít.

A legnagyobb megütközéssel hallottuk a közigazgatási bizottság ülésén a kir. tanfelügyelőnek azt a panaszát, amely az iskolaköteles gyermekek mulasztásairól szólott s amely szerint vannak olyan községek, ahol 6000 sőt 7000-re megy egy évben a tankötelesek mulasztott óráinak száma, hol az előjáróság a legszigorubb rendelkezések dacára sem igyekszik a kezébe adott eszközökkel és törvényes erővel ennek a veszedelmes állapotnak végét vetni. Ne esodálkozzunk ilyen formán azon, ha tiszta magyar vármegyénkben napról-napra, évről-évre szaporodik az irni és olvasni nem tudók száma.

Ma amikor az Andrássy-féle általános választási jogról szóló törvényjavaslat a ház asztalán van, ma amikor az irni és olvasni tudás képezi a politikai jogok gyakorlásának kulcsát, tisztelesen jobban megütközünk ezen a vétkes mulasztáson.

A nemzetiségi vidékeken, ahol a politikai jog gyakorlásának az elmaradottsága, az irni és olvasni tudás erős akadályává lett volna, napról-napra iskolákat állítanak fel, tüzzel-vassal igyekeznek oda hatni, hogy minden gyermek iskolába menjen, hogy így az irni és olvasni nem tudók számának csökkentésével, lassan de biztosan erősödjék a nemzetiségek ereje a politikában. S nálunk egy színmagyar vármegyében visszafelőlünk, hétezer órát mulasztanak falunkint a tanköteles gyermekek egy évben büntetlenül, a közigazgatás erélytelensége miatt.

Nem azért kell fegyelmi alá vonni és állásától felmenteni a községi előjárót, ha 10 koronát elkezelt, mert azt visszateheti és vissza is teszi, hanem szigoruan meg kell büntetni az ilyen mulasztásokért, mert ezt a mulasztást többet jóvá nem teheti, azzal visszatéríthetetlenül megkárosi-

totta a kulturát, megkárosította a nemzetet, csuful és rutul kötelességet mulasztott.

Régebb fegyverrel alkották az államt. Ma a műveltség, a tudomány teheti nagygyá, hatalmassá azt. Ennek pedig alapja az abc. S hogy nélkülözhetetlen alapja, bizonyítja a törvény rendelkezése, amely kötelezőleg mindenki beparancsolja azt.

Aki ez ellen könnyelműen vét, hivatalos hatalmat a kezébe adni nem szabad, vagy ha ilyenekkel rendelkezik, el kell azt tőle venni.

A kiülőből.

Az új választási törvény hát mégis az országgyűlés elé kerül. A nagy száju mezteláboskodás még sem tudta kicsavarni az Andrássy gróf eszét s a nagy fenyegetések, és a séta körmenetek nem voltak elég megfélemlítők arra, hogy a hatalmat ez idő szerint a tudatlan elem és hazátlan csöcselék kerítse markába. Ugy látszik Andrássyban erősebb a nemzeti ellenállásba vetett jövő iránti érzék és bizalom, mint a hatalomhoz való ragaszkodás. Hatalmas harcot vívott meg a sajtóhősökkel, kiket többrendbeli kioktatással és még szívósabb hazafias ellenállással tudott csak meggyőzni arról, hogy a haza féltett jövője nem a nyers többség, hanem az intelligencia és vagyon birtokosainak kezében van biztosítva. Csodálatos, hogy a mai országgyűlést még az ilyen elemi alapismeretekről is csak kioktatás útján lehet meggyőzni. Aztán csodálkozunk-e Dányin, hogy országzszerre évenként annyi százezeret elkölt a falusi nép gazdasági kioktatására, mikor magukat az országgyűlési képviselőket is ilyen póttanfolyamokon maguk a miniszterek kell kioktassák a legelembb ismeretekben.

Azt olvasom a tudósításban, hogy az alispán bejelentette a közigazgatási bizottságban, a kereskedelmi miniszternek azt a leiratát, melyben Kászomban távirtda állomás beállítását kiltatásba helyezi. Végre valahára egy nagy nemzeti vívmányban lesz részünk. Nagy csoda, hogy a kereskedelmi miniszter azt a távirtda állomást is nem a magánjavak terhére fogja felállítani.

Csodálatosképen a múlt közigazgatási bizottsági ülésen nem jött szóba a csikszere-dai pénzügyigazgatóság dolga. Kár volt elhanyagolni és szóba nem hozni, mert hamar

feledésbe talál menni s aztán mit tevő legyen a város a Fazakas-piacca? A vármegye sem építhet, sem telket nem adhat a pénzügyi palotának, mert az ő telkei távol levén a belvárostól; a palota előtti vackor árulás nem fizetné ki magát.

Megint szóba jött az uti prizsmák dolga. Azokat a szegény prizsmákat kár bántani, mert azok olyan nyugodalmason hevernek az uton esztendőről-esztendőre, hogy ez ideig még senkit meg nem martak.

A fizetésrendezés legközelebb szinpadra kerül. Már meg is van írva az alkalmas szindarab. Hajdan még láttak napvilágot ilyen genre-ban irt szindarabok, miért kérjük lapunk egykori jeles munkatársát az »Artus« íróját, hogy ez aktuális témát feldolgozni sziveskedjék.

Közigazgatási bizottságunk ülése.

A mindég érdekes mozgalmas közig. bizottság novemberi rendes ülését 9-én délelőtt 10 órától kezdődőleg tartotta Kállay Ubul főispán elnöklété alatt.

Ennek a gyűlésnek nagyrészt az előadók rendes jelentései, és a bizottság elé tartozó ügyek elreferálása töltötte ki. Interpelláció nem volt.

Tiszti főorvos jelentése a vármegye októberi havi egészségügyi állapotáról nem valami kedvező képet nyújt, főleg a közvetlen előző állapotokkal szemben, mert míg szeptemberben járvány mondhatni sehol sem volt, addig most különösen a vörheny Gyeryőszentmiklóson, Csikszentmihályon, Jenőfalván, Dánfalván és több helyen pusztit. E tárgynál szólaltak fel dr. Balló István kir. tanfelügyelő és dr. Erős Vilmos bizottsági tagok, hogy Dánfalván 4-5 héten át pusztított a scharlach és a hatóság még sem vett tudomást róla, mivel a szülők a járvány létezését eltitkolták. A bizottság a mulasztás megállapítására vizsgálatot rendelt el és utasította tiszti főorvost, hogy annak eredményét a jövő havi ülésen jelentse be.

A Dobay Sándor tulajdonát képező csikszentmihályon és tusnádfürdői főgyógygyeztárak gyógyszerári személyes jogosítványainak Szeremley Tihamér okleveles gyógyszerészre való átruházását a bizottság nem kifogásolta és a miniszterhez kedvező véleményvel terjeszti fel.

Az államépítészeti hivatalnak jelentését az utak állapotáról a bizottság szintén tudomásul vette és a kavicsszállítások felülvizsgálatainak előterjesztett jegyzőkönyveit elfogadta, dr. Erős Vilmos és T. Nagy Imre az el nem osztott kavicsalmakat telték szóvá, melyek a közlekedést az utakon igen megnehezítik. T. Nagy Imre indítványozta, hogy a kavicsalmak elhelyezésére állandó területek jelöltesse ki a szerinti, amint annak szüksége mutatkozik. A szükséges

területek kisajátítás útján lesznek megszerzendők. A bizottság az indítványt egyhangulag magáévú tette.

A kir. tanfelügyelő jelentéséből kiemeljük azt, hogy a gyeryőlibáni faipar részvénytársaság magánjellegű elemi iskolát állított felgyártelepén. Az iskolában egyelőre négy tauerő működik.

Kir. tanfelügyelő az iskolák állapotáról szóló jelentésében különösen kiemelte azt, hogy a legtöbb községben a tankötelesek összeírását elhanyagolják, az igazolatlan mulasztások pedig néhol 5-6000 óraszámra rugnak, mi tarthatatlan helyzetet idézett elő. Az analabéták inkább szaporodnak, mint fognak, mi szomorú képet nyújt éppen a választójog reformja behozatalának küszöbén, mikor a nemzetiségek megkettőzött erővel dolgoznak. A bizottság dr. Erős Vilmos bizottsági tag indítványára kimondotta, hogy érélyes intézkedés megtétele végett a vármegye alispánját keresi meg.

A bizottság örömmel vette tudomásul alispán azon bejelentését, hogy a kereskedelmiügyi m. kir. miniszter a távirtdának Kászomban állomást létesítené felállítását elrendelte és pedig oly formán, hogy a mennyiben az időjárás megengedi, a távirtda már jövő hónap 1-én megkezdhesse működését. A miniszter ez üdvös intézkedésével a kászoni községek is érintkezésbe lépnek a vármegye többi részeivel; mert eddig igazán nem érintkezhetünk velök.

A gyámügyi felebbviteli bíróság és a fegyelmi választmány közben tartott üléseinek eredményei a bizottság bejelentették s minthogy indítvány sem tétetett, az ülés véget ért.

A szinpartoló egyesület közleményei.

Tagbelépések.

A szinpartoló egyesületbe eddig alapító tagokul beléptek: Mikó Bálint 60 korona, Kállay Ubul 60 kor., Fejér Sándor 30 kor., dr. Györgypál Domokos 30 kor., dr. Gaal Endre 30 kor., Zalán István 30 kor., Janovitz József 40 kor., Smilovits Jakab 30 kor., dr. Wassermann Simon 30 kor., Potoczky Pál 30 kor., dr. Élthes Zoltán 30 kor., Józsa Géza 30 kor., Groszman Ödön 30 kor., Friedländer Lajos 30 kor. összeggel.

Rendes tagokul jelentkeztek és egyuttal a jövő szini évadra bérletjegyeiket eddig megváltották 94-en úgy, hogy az egyesületi tagok mai létszáma 107. Tekintve, hogy az egyesület alig néhány napja áll fenn, ez az eredmény igen kedvező.

Figyelemztetés. A csikszere-dai szinügyi bizottság figyelmezteti mindazokat, kik a jövő sziniévadra bérletet óhajtanak váltani, hogy Vákár Lajos egyesületi pénztárnoknál ebbeli szándékukat sürgősen jelentse be, mert különben az élénk érdeklődés következtében jobb helyekhez jutni nem fognak.

által megnem értett és felnem fogott dolgokat kiemelik és érthetővé teszik.

Ahhoz pedig éles, tiszta felgőgő képesség esztétikus érzés és szeretet kell, — akiben e háromság megvan — az közeledik egy genialis ember fogalmához.

Az ilyen ember mindenütt a szebbet, jobbat keresi, legyen az a természetben, vagy az emberek alkotta dolgokban.

Az optimizmusig azonban nem viszi, mert ez csak olyan emberek erénye, kiknek a csörgő sipka a szinboluma.

Ez az esztétikus hangulat a többi ember fölé emeli és megteremti azon érzést, mit belső békének és boldogságnak nevezünk, mert ez visszatartja őt olyan gondolatoktól és cselekedetektől, melynek belső világára zavarólag hatnak.

A genialis ember a dolgok mélyébe szivesen hatol, szeretettel és bensőséggel keresi az igazságot.

Törökvéseiben az igazság, s szépség iránti szeretet mindenkor visszatükröződik, s cselekedeteik gyümölcse, igaz, értékes és egészséges életet terem.

Megtörtént.

Községi választások voltak. — Minden rendben ment, csak azzal nem voltak tisztában az egybegyűlt atyafiak, hogy ki legyen a dob, ki legyen kisbíró. A határozatlanságnak Szarka Máttyás, a község szája vetett véget. Mert ha ő valamit mondott, azt helyeselmie kellett mindenkinek, mert különben sok keserűséget kellett lenyelnie annak, aki ő vele szembe mert szállani.

Mikor Máttyás gazda torkát köszörtülve, fölállott, hogy előadja véleményét, a jelenlevők mind hangos kiabálással nyilvánították érdeklődésüket.

— Halljuk... halljuk! Máttyás gazda még egyet köszörtül a torkán, aztán megszólalt.

— Tiszteit községi gyűlés!...

— Halljuk már!... halljuk!...

— Arról van szó, ki legyen a kisbíró...

— Ugy van... igaz!...

— Én azt ajánlom, válasszuk meg a pupos zsidót.

Mindenki elámult, erre igazán nem számított senki. Végre egy bátrabb polgár közbe szólt:

— Már minek is választanánk zsidót mikor találkozunk keresztény is?

— Hallgass, ameddig ki nem beszélem magamat. Megmondom majd azt is, hogy miért gondoltam a pupos zsidóra.

— Hát miért!... Halljuk...

— Ugy-e a pupos is községi lakos?

— Az igaz!... bár ne volna! — hallatszott jobbról is, balról is.

— Hát a pupos nem fizet adót? Mi?

— Még csak az kellene, hogy ne fizessen... Már miért ne is fizetne?...

— Aztán a zsidó több légyen, mint egy keresztény?

— Olyan nincs!... nem bizony! — zugta a tömeg.

— No lássátok, eddig a zsidó mindig oly nagy ur volt, hogy csak doboltatott, ő maga azonban a dobot kezébe még sohasem vette. Ennek a furcsa állapotnak véget vessünk. Ne csak doboltasson, hanem doboljon is ezután. — Mát nincs igazam?

— De bizony... jót beszél... teljesen igazsága van — lármázták a meggyőzött választók.

Megesett a választás. Persze, mind a puposra szavaztak, miként azt a falu szája táncsoltja. Már most csak az volt hátra, hogy

tudomására hozzák a megválasztottak. — Szarka Máttyás szavára meghívták a község házához, mert nem illik, hogy a község menjen a zsidó elé...

Mikor a pupos zsidó megérkezett, Szarka Máttyás adta neki tudtul, hogy egyhangulag megválasztották kisbírónak, egyuttal megmagyarázta neki a hivatásával járó kötelességeket is.

— Nézze, Slájber ur, a község megválasztotta magát kisbírónak, hát most vegye magához a dobót; aztán ha valami hirdetni való lesz, járja be vele a községet.

A zsidónak nem tetszett a megtiszteltetés s ebből kifolyólag nem kis vita keletkezett.

— Hogyan jutok én ahhoz, hogy kisbíró legyek?

— A község parancsolja! — felelé Máttyás gazda.

— Mit parancsolja? Hisz ez nem fér össze az én társadalmi állásommal.

— Hát miért ne férne össze?

— Nem vagyok én paraszt ember.

— Micsoda? Elhallgass, zsidó!... Hát a paraszt nem becsületes ember?...

Szólj, ha mersz! — förmedtek rá a hevesebb emberek. A tettelegességet Szarka Máttyás akadályozta meg. A zsidó látta, hogy baj van, más hangon kezdett tehát beszélni.

— Maguk mind derék, becsületes emberek, de lássák, én nem tudok dobolni nem voltam katoná.

— Aki doboltatni tud, az tanuljon meg dobolni is!

— Mégis jobb lesz talán mást megválasztani kisbírónak.

— Olyan nincs!... Nem lesz abból semmi!... A bizony!

— Talán mégis lehetne változtatni a dolgon, nem kívánom ingyen.

— Ez már beszéd!... Mit szánt rá, hogy levétesse nyakáról a hivalt? — kérdeztek a körülálló.

— Fizetek husz forintot.

A szemek összenéztek, de Szarka Máttyás tekintetén megállottak.

— Husz forintot? Az kevés — vágott oda a demagóg.

— Bizony kevés... ennyijért nem engedünk! — lármázta a tömeg.

A zsidó minden áron szabadulni akart, végtére kiegyezett a községgel negyven forint váltásdíjjal.

Ujra kezdődött a választás. — Most már biztatás nélkül is tudta mindenki, hogy kire kell szavazni. Megválasztották a falu másik zsidáját.

De bizony ennek sem kellett a megtiszteltetés, nagynégyen ő is kiegyezett a községgel.

Mikor ez megtörtént, Szarka Máttyás ujra előállott s a következő ajánlatot tette:

— Minthogy a községnek több zsidója nincsen, most már válasszunk meg kisbírónak egy jóvaló, keresztény embert.

— De hát kit? — kérdezték kíváncsian a választók.

— Én a Karó Lacit ajánlom, mert az a katonaságnál is dohos lett volna, ha idő előtt ki nem szuperálják.

Ugy lett, amint Szarka Máttyás kívánta, Mikor a választók hosszu áldomás után elszéledtek, mind a Szarka Máttyás bölcsességét magasztalták.

— Ez a Máttyás mégis okos ember ám. Meglátszik rajta, hogy nem hiába volt két évig finánc!

HIREK.

— **Személyi hír.** Vármegyénk közszere-
teiben álló főispánja Kállay Ubul hazaérkezett s az egész telet idehaza fogja fölteni.

— **A honvédség köréből.** A csikszeredai honvédség tisztikarából Szócs János százados Nagykanizsára, Géczy István százados Nagyvárdról Csikszeredára, Bőjthy Ödön hadnagy Csikszeredáról Fogarasra és Kis Ernő Fogarasról Csikszeredára helyeztetett át.

— **Vécsey Géza** hadnagy szolgálati-helyének meghagyásával főhadnaggyá lépett elő.

— **Kinevezések.** A m. kir. pénzügyminiszter Bartha Balázs tordai pénzügyi fogalmazót pénzügyi segédtitkárrá nevezte ki a dévai pénzügyigazgatóságához.

— **A debreczeni kir. itélőtábla elnöke** Kovács Miklós halmi járásbírói díjtalán joggyakornokot segélydíjas joggyakornokká nevezte ki.

— **Nagy Mózes** kir. járásbírói díjtalán joggyakornokot a kovásznai járásbíróiságtól a gyergyószentmiklósi járásbíróisághoz joggyakornokká nevezte ki.

— **Majláth Gusztáv** gróf, erdélyi püspök a csikszermézi plebániára Barthos Mihály futásfalvi lelkészt nevezte ki, — **Bors László** imecsfalvi plebánost Futásfalvára helyezte át.

— **A főispán Salló Dénes** szolgabírói díjtalán irnokká nevezte ki, **Demcs Ferenc** kertészt díjtalán és szolgálati díjtalán a kászonlaci főszolgabíróisághoz osztattat be. **Csiszér Károly** árszékeli díjtalán a felcsiki járáshoz helyeztetett át.

— **Áthelyezések.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter Györkös Sándor és Györkös Péterffy Regina gyergyóremetei állami elemi iskolai tanítót, illetve tanítónőt a dunaföldvári gazdasági ismételi iskolához helyezte át.

— **Gyászrovat.** Folyó hó 8-án dr. **Tauber József** csikszerecei ügyvéd kis fia, **Bandika** elhunyt. Temetése 10-én d. u. 3 óra körül volt. A szülők mély fájdalommal résztvevő szívvvel osztozunk.

Csipek Árpád kir. törv. bíró neje szül. **Gaal Jolán** rövid szenvedés után, tüdőgyulladásban november hó 10-én reggel Marosvásárhelyen 44 éves korában elhunyt. **Csipek Árpádné** mindnyájan ismertük, mint szeretetreméltó kedves, uriaszonyt. A mikor innen eltávoztak, személyüket minden oldalról a szeretet és a közbecsülés vette körül. Őszinte részvételt osztozunk e súlyos és megrendítő csapásban.

— **Kaszindestély.** A helybeli **Uri Kazán** folyó hó 7-én tartotta első estélyét tagjainak élénk részvétele mellett. Az estély minden tekintetben méltó volt a múlt év legsikerültebb estélyeihez. Derűs és fesztelen jókedv jellemezte mindvégig az estélyt; kedélyes vacsora után 10 óra körül megkezdődött a tánc és tartott szünet nélkül a kora reggeli órákig. Az estélyen megjelent hölgyek a következők: **Bece Antalné**, **dr. Veress Sándorné**, **dr. Nagy Jenőné**, **Schuhmacher Dezsőné** (Brassó), **Bogády Gyuláné**, **Bogády Etuska**, **Bogády Iluská**, **özv. Fűdes Józsefné**, **Bőjthy Juliska**, **Ferençy Gézané**, **Hankóné**, **Hankó Erzsike**, **Bácher Adolfné**, **Pap Andrásné** és leánya. Az estélyen jelen volt **Mikó Bálint** is, ki közismert szeretetméltségével a társaságot felvillanyozta és annak mindvégig központja volt.

— **A miniszter köszönete.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter **Koncz István** tiszvári esperes-plebánosnak, aki a tiszvári és újtsvári római kath. elemi iskolai tanulók részére 1600 koronás, a csikszerecei római kath. elemi iskolai tanulók részére pedig 1000 koronás alapítványt tett, elismerését és köszönetét nyilvánította.

— **Doktorrá avatás.** **Bogády Gábor** ügyvédjelöltet a kolozsvári m. kir. **Ferenç József** tudomány-egyetemen a jogtudományok tudósává avatták.

— **Távirda a kászonlaci közönségnek.** A kereskedelemügyi m. kir. miniszter értesítette a vármegyei közönséget, hogy **Kászonlaci távirdának** államköltségen leendő felállítását elrendelte és pedig oly formán, hogy amennyiben az időjárás megengedi, a távirda már a jövő hónap 1-én megkezdhesse működését. A miniszter ez údvös in-

tézkedésével a kászonlaci közönség is érintkezésbe lépnek a vármegyei többi részeivel, mert eddig igazán nem igen érintkezhetünk velük.

— **Áthelyezés a csendőrség köréből.** **Müller Béla** pozsonyi csendőrtiszt helyettesét **Gyergyószentmiklósról**, **Garab Gyula** gyergyószentmiklósi csendőrtiszt helyettesét **Nagy-szebenbe** helyezték át.

— **Nagy Idők tanuja.** **Kászonlaci Szultán János** volt törvényhatósági bizottsági tag, egyháztanácsos és 1848—49-es honvéd őrmester életének 78-ik évében november 1-én meghalt. Temetése november hó 3-án volt a kászonlaci temetőben.

— **Esküvő.** **Dr. Botár Adolf** csikszentmártoni ügyvéd folyó hó 2-án tartotta esküvőjét **Todor Jolán** urleánnyal **Gyergyószentmiklóson**. Tanu volt a menyasszony részéről **dr. Todor Béla**, a vőlegény részéről **dr. Kovács Gyárfás**.

— **Egyházi elismerés.** Az Erdélyi Szent Ferenc-rend tartományi főnöke **Aburgyán Károly** adóhivatali ellenőrt a köhalmi rendház terén szerzett érdemei elismerésül a rend konfráterévé nevezte ki.

— **A gyergyószentmiklósi—dédal vonal** szakasz egyrészen folyó hó 4-én volt a műtanrendőri bejárás. A műtanrendőri bejárás a más részéről és a vállalat részéről többen megjelentek s minden műszaki munkálattal kifogástalannak találtak. A vasuti munkálatok teljesítése az egész vonalon a legnagyobb erővel folyik, úgy annyira, hogy nagy a remény, miszerint a kitűzött idő előtt átadható lesz a forgalomnak.

— **A törvényhatósági tisztviselők adómentessége.** A belügyminiszter 99141. sz. körrendeletével az 1904. X. törvények alapján kimondta, hogy a vármegyei alkalmazottak éppen úgy mint az állami alkalmazottak a törvényhatósági- és az utadói adómentesek.

— **A székely tanúgyűlés.** A napokban lélekemelő ünnepet ültek **Marostorda** vármegyei hatóságai és főleg tanítói testülete. **Deák Lajos**, a vármegyei kir. tanfelügyelője volt az ünnep középpontja, aki e minőségében egy negyedszázados, eredményekben gazdag s fáradszóró tevékenységet fejtett ki. **Deák Lajos** neve az erdélyi tanúgyűlés körében egész fogalomná vált. Fogalma a becsület, öntudatos, őszinte és kitartó munkának. Erdélyi kultúráljával egybeforrott, annak fejlesztését isten áldotta, nagy tehetséggel, lankadatlan buzgósággal szolgáló volt az ő negyedszázados tanfelügyelői működése. Munkássága azonban korántsem volt ez irányban egyoldalú. A közélet lelkes katonája volt **Deák Lajos**. Minden társadalmi, jótékony, kulturális mozgalom benne lelkes támogatóra talált. De főképpen örök emlékü **Deák Lajos** neve a Székely Társaság történetében. Midőn országoszerfe felhangzott a kiáltás: „Pusztul a székely!” **Deák Lajos** a Székely Társaságok élén s minden más társadalmi uton is a székelység érdekében első, fáradszóró harcosként szállt síkra. **Maros-Torda** vármegye, bár működésének intenzívebb tere volt, legfőbb politikai tisztviselőjével, **Ugron Gábor** főispánal az élén, nem sajátíthatja ki **Deák Lajos** ünneplését. Részt kér abból az egész erdélyi magyarság is s e részben e sorokkal mi is elismerésünkre kívánunk adózni az erdélyi kultúra s a székelység e kiváló, érdemekben gazdag, páratlan tehetséggel küzdő vezető harcosának.

— **Abdul Aziz háreme.** Casablankából jelentik, hogy **Mélei Hafid** meg akarja venni trónjavesztett bátyjának, **Abdul Aziznek** a háremét. **Abdul Aziz** már késznek is nyilatkozott erre a kis üzletre, amelyre zilált anyagi viszonyai kényszerítik az exszultánt. A hárem különben igen nagy összeget ér, mert **Abdul Aziz**, aki a női szépségek nagy ismerője, a világ minden tájáról verbuválta össze a szebbnél-szebb nőket. A hárem jelenleg 200 nőből áll, akik közül **Abdul Aziz** csak tízet szándékozik megtartani, míg a többi **Muley Hafid** hírlokába jut.

— **A bírák informálása ellen.** Az országos bírói és ügyészi egyesület a felsőbírók körében annyira elterjedt információk ellen most állást foglalt s beadványjal fordult az igazságügyminiszterhez, hogy a hírt tiltsa el az információ elfogadásától.

— **A székelyek ellen.** A „Gazeta Transilvaniei”, brassói románnyelvű újság feljajdul, hogy a székelység kezd öntudatra ébredni s így a közönség és a Székelyföld határain élő román ajkúak elmagyarosításának veszedelme nyilvánvaló. A magyarosítás már **Maros-Tordán** kezd félelmetes lenni azért azt javasolja, hogy a gör. keleti és gör. kath. egyházak a tél folyamán közös színdust tartanak, melyen a mentési akció részleteit közösen állapítsák meg.

— **Felhívás.** Muzzeumunk gyűjteményeinek gyarapítására szívesen fogadjunk Muzzeumunkban elhelyezhető mindenemű tárgyat: könyveket, hírlapokat s egyéb nyomtatványokat; régi iratokat, okleveleket; képeket, székelyföldi fényképeket; földben talált és más régiségeket, pénzeket; kézi munkával készült mindenféle házi, gazdasági és más eszközöket; fonás-szövés s régi mesterségek szerszámaikat; régi kézi munkákat, népviseleti tárgyakat, varrottasakat; régi butorokat; vadászati, halászati s a pásztorelre és állattenyésztésre vonatkozó tárgyakat; gyermekjátékokat; állatokat (kitömve, vagy friss állapotban), növényeket, ásványokat, kőveleket stb. Az értékesebb tárgyakat megfelelő áron megvásároljuk. — A sepsiszentgyörgyi Székely Nemzeti Muzzeum igazgató-választmányára.

— **Táncmulatság.** A **Karczfalván** alakult Iparos Rézzenekar tagjai folyó 1908. évi november hó 21-én, szombaton, saját alapjuk javára, a község háza nagytermében táncmulatságot rendeznek. Kezdeté este pont 8 órakor. A zenedarabokat az ujonnan alakult rézzenekar fogja szolgáltatni.

— **Meghívó.** A csiksomlyói római kath. tanítóképző-intézet tanári testülete és ifjusága X. Pius pápa ösztönzése 50-ik éves áldozópapságának és az intézet védőszentjének **Szent-Ceciliának** tiszteletére folyó hó 22-én vasárnap, d. e. 10 órakor, a gyakorló-iskola nagy termében műsoros ünnepélyt rendez. A tanári testület és az ifjuság ezen az uton is meghívja az érdeklődőket az ünnepélyre.

— **Államsegély a szászoknak.** Brassóban ismeretes dolog volt már hónapokkal ezelőtt, hogy az ág. ev. szász gimnázium építkezési céljaira a kormány 400.000 koronát fog adni. Szomorú az a tény, hogy ez a hír földi a legridegebb valóságot. Ott rejtőzködik szerényen meglapulva az 1909. évi költségvetés számötlegekében, azzal az indoklással, hogy a kellő fedezet hiányzik, 400.000 korona államsegély utaltat ki építkezési célokra. Szóval eléledkeztek azokról a gazdag alapokról, amelyekkel a szász egyetem épen kulturális célokra bír. A szász egyetemnek egy pár évvel ezelőtt eladott erdeinek vételárát úgy határozták, hogy kulturális célokra fogják fordítani. Az összeg nem is igen sok, csak husz millió korona. Ebből nem lehet szubvenció nélkül a gimnáziumot építeni? Vajon kinek a keze járt bele, hogy a »hazafias« szászok csaknem félmilliót kapjanak akkor, mikor nincsenek rászorulva és mikor a hazafias magyar kultúra igazán éheznek?

FOGZÁS.

Ugyan adjatok a szenvedőnek **SCOTT-féle** Emulsiót és kiméjítetek meg álmatlan éjszakai. A fogak minden fájdalom és bélbaj nélkül bujnak elő, fehérek, erősek és egyenesek lesznek.

A gyermek szereti a **SCOTT-féle Emulsiót** és készségesen fogja azt szedni. Az emésztést, ha meg van zavarva, mindenkor helyre állítja és előmozdítja.

Egy eredeti üveg ára 2 kor. 50 fill. Kapható minden gyógyszerertárban.

Tisztelt olvasóink! Bizonyára szívesen fognak megismerkedni a »Scott-féle Emulsióval«, mely általánosan ismert háziszor, vagyis csukamájolaj, csak hogy az utóbbit teljesen jó ízű és könnyen emészthető formában nyújtja. Gyermeknek különös előszeretettel veszik be a »Scott-féle Emulsió-t«, mert jól ízlik. Kapható a gyógyszerertárban.

— **A győri kerületi munkásbiztosító pénztár** igazgatója, **kossuthi Vízkelety Sándor**, a választott bírósági eljárás szabályozásáról kiadott keres. min. rendeletet a gyakorlati életnek megfelelőleg magyarosították és széjgyeztetekéllátva, nyomás alá rendezte. Ezen munka az ügyvédek, az igényjogosult tagok, a pénztárak, a választott bírósági ülnökök stb. teendőit csoportosítva tárgyalja, így a mű beszerzése az összes érdekeltekre előnyös. A mű november hó közepén hagyja el a sajtót.

A Magyarországi Községi és Körjegyzők emlékirata.

(Folytatás.)

Országos egyesületünk mindig a tisztviselői kinevezési rendszer híve volt. A választási rendszerben sohasem találtunk biztositókat arra nézve, hogy azzal a valódi tehetség érvényesüljön és az érdem jutalmaztassék és napjainkban épp úgy, mint a múltban: bőven látjuk a választási visszaélések jelenségeit.

A jelenlegi kormányzat azonban feltéle-

nül a választási rendszer mellett döntvén, kénytelenek vagyunk mi is e téren mozogni.

A községi választási rendszer, különösen a jegyző választás a mai alakjában már tovább fenn nem tartható. A vesztegetések, a korteskedések minden gondolható eszközei oly annyira neveltségessé tették azt, hogy benne mér igazán rendszerre vált a korrupció, amely a becsületes érvényesülést utjára vágja s utat enged a pénz és a rokoni befolyásnak s a politikai érdemek jutalmazásának.

Az a jegyzőjelölt, aki álláshoz akar jtni, kénytelen alávetni magát a falusi demagógia embereinek, mert különben egész életére segédjegyző marad, ami még ma is eléggé kellemetlen állapot.

Ha Nagyméltóságod magáévá tenné a jegyzőképzés általunk javasolt reformját s megdöntené a választalt a jegyző, a megyei és állami tisztviselő között, akkor a választási rendszer fenntartásával is lehetne biztosítani tisztességes állapotokat. Tudnillik a jegyzőválasztás kiveendő volna a községek jogköréből s áthelyezendő a törvényhatósági bizottság hatáskörébe. Az a körülmény, hogy a törvényhatóság rendszerint csak negyedvenként tart üléseket, akadályt egyáltalán nem képezne, mert rendkívüli közgyűlés úgy is bármikor összehívható, másrészt a megüresedő állásokat az alispán helyettesítés útján ideiglenesen töltené be.

A törvényhatóságokban mégis csak megtaláljuk a garanciát arra nézve, hogy ott komolyabb elemek, tág látókörű, legkevésbé befolyásolható férfiak akaratára jutna érvényre, akik utat nyitnának a tehetség és szorgalom előtt és bevágnák az utját a félemberek akarokoskodásának.

Lenne azonban ennek a most tisztelettel javasolt választási rendszernek más jó oldala is. Ha a községi jegyzőt a törvényhatóság kiválasztja és így megbízatását a törvényhatóság közgyűléstől nyerné: ebből föltlenül kiválgálnak, hogy a községi jegyző a vármegyei exponense ott a községben s a vármegyei hatalom szilárdabb alapján állva, nagyobb határozottsággal, biztosabban léphet fel, mert tekintélyét és súlyát (a megbízatással együtt) magasabb, nagyobb erkölcsi testületől nyerte. A kötelesek föltlenül teljesítésében szilárdabb lehet nemcsak akkor, midőn egyesek ellen kénytelen föllépni hivatalosan, hanem akkor is, midőn hazafias munkájára az alkotmányvédelemnek lehet szüksége.

Mindezek az indítókok kapcsolatban a fent vázolt és a törvényhatósági választás révén egyáltalán nem kockázatot, tehát a községbe szűztisztán beviendő erkölcsi tőkével: föltétlenül ameltt szólnak, hogy a községek kezéből ki kell venni a jegyzőválasztás jogát.

Az 1904. évi XI. t.-c. megalkotója, **gr. Tisza István** a nála tisztelő jegyzők küldött-előtt kijelentette, hogy az említett törvényben lefektetett fizetésrendezés csak kezdete a a jegyzők anyagi helyzetén való javításnak. Ha azonban ő ezt a kijelentést nem is teszi, a változott viszonyok, a nehéz megélhetési körülmények biztosítékai ezen »fizetésrendezés« tarthatatlanságának.

Nincs ma ebben az országban tisztviselői kar, amelyek a jegyzőkhöz még csak megközelítően hasonlólag is volna fizetve; pedig a többnyire városban lakó tisztviselőknek nem nehezedik a vállaira oly elviselhetetlen sulyal a gyermeknevelés, mint a falusi jegyzőre. Megdől ma már az az állítás is, hogy a jegyző mellékjövedelem alakjában meg — a fizetésén felül — tekintélyes jövedelemhez jut, mert amig egyrészt óriási elfoglaltsága mellett a jegyző ma már kevésbé, vagy csak a hivatalos órákon kívül foglalkozhatik magánügyköddéssel, másrészt divattá vált a magánmunkálatok jórészt a jegyző hivatalos teendői közé sorozni, ami egyrészt bántó igazságtalanság velünk szemben másrészt a mellékes jövedelmét a minimálisra szállítja le.

Ha összehasonlítást teszünk a jegyzők és a vármegyei és vasuti — hasonló képzettségű tisztviselők fizetésével, szinte kiáltó a különbség. A jegyző a megyei irnokkal és az állomási felügyelővel jut egy kategóriába! Pedig ne hidje senki, hogy ezeknek a vasuti altisztnek ne volna mellékes jövedelmük? Sőt! A szabad vasuti jegy, majdnem ingyenes gyermeknevelés, ia, köszén, világitási pótlék még mind tetemesen növelik jövedelmét, illetve könnyítik megélhetését.

Az a vasuti tisztviselő, aki a jegyzővel egyrangú, 5000 korona évi fizetésig juthat el, a jegyző pedig összes korpótlékaival megáll 2000 koronánál.

Ez a fizetés egyáltalán nincs arányban azzal a munkával, amit a jegyző végez, azzal a társadalmi helyzettel, amelyet betölt. Csak nagy elvtelve — itt ott — találunk egy-egy jegyzőt, ki — mert talán magánvagyonos van, vagy valami jövedelmező vállalat tagja — tisztességesen megéli; karunk nagyrésze csak tengődik s egyre szaporodó kölcsönökkel tákolja folyton fokozódó kiadásait.

Oly türethetetlen e tekintetben helyzetünk, hogy hangsúlyozottan kell kérnünk Nagyméltóságodat, miszerint a jegyzői fizetés rendezését napirendre tűzni kegyeskedjék.

Azt a minimumot, amely a mai viszonyok között a jegyzők fizetését képezze, évi 2400 koronában és öt évenként ötször ismétlődő 200—200 koronás korpótlékban jelöljük meg.

Azonban e helyütt az 1904. évi XI. t.-c. két oly hibájára s e hibák kiküszöbölésére is fel kell hívunk Nagyméltóságod figyelmét, amely ellen már a törvény megalkotása alkalmával is tiltakoztunk.

Az egyik a személyes pótlékoknak a jegyzői fizetésbe való betudása, a másik pedig, az, hogy a törvény nem ad korpótlékot annak, akinek a fizetése és személyes pótléka megüti a törvényben előírt minimális fizetés és korpótlék együttes összegét.

Nagyméltóságod bizonyára ismeri a községek képviselőtestületeinek szűkkebltségét s tudja azt, hogy ha valahol ezek a jegyzőnek személyes pótlékot szavaztak meg, akkor ez vagy valamelyes feltűnő személyes kiváltság jutalmát kívánt lenni, vagy oly speciális terheket akart könnyíteni, amelyek az illető megélhetését alaposan kétségessé tették. Másrészt azok a községek, amelyek szűkkeblűsködtek és soha nem adtak a jegyzőjüknek semmit, voltaképpen az 1904. évi XI. t.-cikkel ennek a szűkkeblűségüknek a jutalmát nyerték el, mert ők állami kiegészítést élveznek, míg a bőkezűbb községek segélyben nem részesítettek.

Hogy korpótlékban azok a jegyzők is részesüljenek, kiknek jövedelme eléri vagy meghaladja a minimális fizetést és korpótlékot, e mellett szól egyrészt az életigazság, hogy az igények nemcsak a szerényebb, hanem a jobb javadalmazású embereknek is növekednek az idővel, másrészt ezt az álláspontot tette magáévá a törvényhozás a felekezeti tanítók fizetésrendezésénél, ahol például megadja a korpótlékot annak a kántortanítónak is, akinek az évi jövedelme 2000 koronán felül van.

Az általunk minimumként megjelölt fizetés és korpótlék sem nyújt ugyan még gond nélküli, biztos megélhetést, különösen egy nagyszámú családdal megáldott jegyzőnek, de az állami kiadások sokoldalú és fokozatos emelkedése mellett, mi is igyekeztünk kívánságainkat mérsékelni és ezáltal azok teljesíthetőségét biztosítani.

És engedje meg Nagyméltóságod, hogy e helyütt anyagiakról lévén szó egy némely, szintén anyagi sérelmünket sorolhassuk fel s azok orvoslásáért esedezzzünk.

Már fentebb említők, hogy rendszerre kezd válni a jegyzői hivatalos kötelességei közé nem tartozó egyes teendőknek ingyenes végzését a jegyzők kötelességévé tenni. Panaszosan írunk fel Nagyméltóságodhoz az anyakönyvi kivonati díjak és a családi értesítők kiállítása és megújításáért járó díjnak elvétele miatt; óriási terhet képez reánk nézve a munkásigazolványok, cselédkönyvek, utlevélapok, a ki- és bevándorlókról statisztikai lapoknak ingyenes kiállítása. Különösen sérelmes a gazdasági cseléd könyvének kiállítása alkalmával felveendő jegyzőkönyvek elkészítése, amelyek gyakran több időt igényelnek, mint maga a cselédkönyv kiállítása.

Készséggel állunk mi a kormányzat rendelkezésére minden szociálpolitikai munkálkodás keresztülvételében. Azt azonban nem látjuk be, hogy ha az állam megveszi magának az utlevél kiállításáért a maga 1 koronáját (bélyeggel), a cselédkönyvért 30 fillérjét, miért éppen a jegyző az, akinek mindezeket ingyen kell kiállítania?

Tisztelettel kérjük Nagyméltóságodat, tegye magáévá, sőt hasson oda a kormány m. t. tagjainál is, hogy a jegyzők ily méltánytalan, ingyenes munkákkal ne terheltesse.

Óriási sérelmünk a hivatalos és magánfelek ügyében tett utazásaink alkalmával felszámítható napidijaink csekélyége. A törvényhatóságok e kérdés rendezését a községek önkormányzati jogkörébe utalták, amelyek aztán nevetesen csekély 2—3 korona napidiját állapítottak meg részünkre.

Méltóztassék e kérdés rendezését a magánmunkálati díjak megállapításának módjára a törvényhatóságok hatáskörébe utalni és egy napi (12 órai) díjunkt minimumát 8 koronában megjelölni és kimondani, hogy — mint ez a tanítóknál van — a jegyzőgyűlésekre utazó jegyzőknek és segédjegyzőknek) a községek évente legalább egyszer és legfeljebb kétszer fuvart és napidiját tartozni adni.

Igen fontos a napidij-kérdés rendezése a magánfelek érdeke szempontjából. A jegyző ugyanis a felek érdekében teljesített utazások alkalmával sem számíthat fel több napidiját, mint amennyi öt hivatalos utazásai alkalmával megilleti. (Folyt. köv.)

A legolcsóbb bevásárlási forrás FEKETE VILMOS Illatszertárban, Csikszereda.

Kaphatók a legfinomabb illatszerek dekagramonként és mindennemű arc- és kéz-ápoló szerek, Gyógy- és virágszappanok.

Az Inda-sósorszesz főlerakata.

Petrol-hajsebes korpá és hajkifulladás ellen. Hajrak-regenerátor az őszülő hajnak visszaadja az eredeti ifjúsági színt, valamint mindennemű különlegességek raktára. — A Thymol és Stomatín fogápoló szerek a legjobbak. A Trifoleum (hajpetrol) hölgyeknek állandó hajápolásához nélkülözhetetlen. A Honey Jelly a legfinomabb keszfinomító. Vidéki megrendeléseket a legpontosabban eszközölök.

A készlet gyorsabb eladhatása miatt
Caspari Frigyes és Társai
Medgyes. Nagyküüllöm.

FAISKOLÁI

leszállított áron ajánlják összes faiskolai cikkeiket u. m. magonc, kömögő és csontár gyümölcsfákat, pöszmete és ribiszke cserjéket, málnákat, földiepreket, díszcserjéket, gyümölcsfa vadonocokot, sövénynek valót, tülevellő fákat, rózsákat stb.

Árjegyzéket kívánatra bérmentve.
7—16

Tanító urak figyelmébe!

Van szerencsém az igen tisztelt tanító urakat értesíteni miszerint az ujonnan elrendelt

ISKOLAI NYOMTATVÁNYOK

ugymint: felvételi, előmenteli, mulasztási, haladási és látogatási napló, igen jó minőségű papíron nyomva, nálam olcsó áron szerezhetik be. Minél tömegesebb megrendelést kérve, vagyok tisztelettel

SZVOBODA JÓZSEF
könyv- és papírkereskedő.

ALAPÍTVA 1887.
HARKÓ LAJOS,
uri szabó-üzlete. Kolozsvárt.

Szentegyház-utca 2. (Státus palota).
(Sürgőny cím: HARKÓ szabó. Kolozsvár.)

Ajánlja dusan felszerelt angol és hazai szövet raktárát.

Vidéki megrendeléseket jutányos áron és pontosan eszközöl.

Vidékre megrendelőknél mint a gyűjteményét készpénzzel küldi meg, mértékével és próba helyett elegendő egy jól álló használt ruha beküldése.
5—10

TRISKA J.

Kolozsvár, (Sétátér-utca.)
Erdély első zongora nagy raktára.

Ajánlja hires bel- és külföldi cégektől eredő zongorát, pianót saját gyártmányú cimbalmot és ujonnan berendezett hangolót és javító-műhelyét, melyben használhatatlan régi zongorák a technika legújabb vívmányai alkalmazásával javíttatnak szakszerűen gyorsan és pontosan :: :: :: ::

Telefon-szám 419. Olcsó bérlet.
Tízévi jótállás. Részletfizetésre is.

Pollitzer sérvambulorium
nyilvános orvosi rendelő-intézet sérvbajosok, lerdénnöttek és amputáltak részére
Budapest, IV., Kossuth Lajos u. 8., félelem.

Az intézet szakorvosa bárkinek teljesen díjtalanul rendelkezésére áll. Az orvosi vizsgálat igénybevétele vásárlásra nem kötelez.

Orvosi ellenőrzés! Mérsékelt árak!
Egyéni speciális kezelés!

Szabadalmazott sérvkötők már 5 K.-tól felfelé!

Vidéki megrendelések az intézet szakorvosa által lelkületesen felülvizsgáltatnak s pontosan és legnagyobb titoktartás mellett eszközölhetnek. Hygienikus cikkek a legfinomabb minőségekben, orvosiilag ajánlva és sterilizálva. Feltétlenül megbízhatóak. Tucatonta 2—16 koronáig.

Ugyanott most jelent meg: „Az ember egészsége” című orvosi mű, mely kizárólag a sérvbajjal, annak előszórával és kezelésével foglalkozik. E munkát bárkinek díjtalanul és zárt borítékban küldi meg az intézet igazgatósága.

Elso csikmezei női- és férfi-fodrász-üzlet.
FIGYELEM!
A fővárosban és nagyobb vidéki városokban kedvelt ondulations legújabb divatu női hajviseletekről és fésülésről, külön berendezett női fodrász-üzletben készséggel díjmentesen kellő utasításokkal és oktatásokkal szolgálók.
Kiváló tisztelettel:
Szabó Lajos női- és férfi-fodrász Csikszeredában.
Szabadalmazott hajak kiváló szőre festékek.
Illatszerek állandóan raktáron.
Női hajakat jó áron vásárolók.

HIRDETÉSEK

olcsó árszámítás mellett közöltetnek s felvételnek

A KIADÓHIVATALBAN.

„Utazás a föld körül” nyolc kötet teljesen új, jutányos áron eladó.
Cím a kiadóhivatalban.

forduljon minden érdeklődő, ki szívt fektet I. fajtiszta anyagra.
disz- és kerítés növények stb.
Nemes szilvacsemetékben nagy készlet.
Szőlőoltványok, európai, amerikai sima és gyökeres vesszők.
Árjegyzéket ingyen küld:
FISCHER és Társai
faiskolák és szőlőoltványtelepek.

A VILÁGHIRŰ KÁSZON-IMPÉRI RÉPÁTI GYÓGY-ÁSVÁNYVIZ

kizárólagos elárusítását átvettük s azt naponta friss töltésben — házhoz is elszállítva helyben 12 filléret literes üvegekben árusítjuk. Felkérjük a nagyérdemű közönséget, hogy napi szükségletét, mindennap reggel 8 óráig értésünkre adni sziveskedjenek, hogy így a viz hazaszállítását a délelőtt folyamán eszközölhessük. Bármily kevés legyen is a napi szükséglet, kérjük azt csak előjegyeztetni, mert egy palackot is készséggel hazaszállítunk. A forgalom könnyebb lebonyolítása céljából bármilyen ásványvizes üveget kivéve a budai-vizes üveget — cserébe visszafogadunk.

Maradunk kiváló tisztelettel:

Niszel Fivérek, vegyeskereskedése, Csikszeredában.

CZÁKA BÉLA, mészáros és hentes, CSIKSZEREDA.

A fogyasztó közönség szives figyelmét felhívni kívánom évek óta fennálló mészáros üzletemnek

HENTES-ÜZLETTEL

való kibővítésére, melyet teljesen új gépekkel szereltem fel és nem kíméltem semmi anyagi áldozatot, hogy a fogyasztó közönséget tisztán kezelt, legízletesebb, friss hentesárukkal szolgálhassam ki mindennap, ugymint:

Párisi-, lengyel-, füstölt- és szalámi-kolbász, disznófőtsajt, virsli és stbi cikkekből.

Főtörekvésem, hogy a fogyasztó közönség legkényesebb igényeit is minden a hentes-üzlethez tartozó árukkal kielégíthessem, versenyképes árak mellett.

Vidéki megrendelést is a legpontosabban eszközölök.